

1. JÕÕPRE KOOLI LAVASSAARE LASTEAIJA LIIK JA ERIPÄRA

Jõõpre Kooli Lavassaare Lasteaed (edaspidi Lavassaare Lasteaed) asub Pärnu maakonnas Pärnu linnas, Audru osavallas, Lavassaare alevikus. Lasteaijal on oma eelarve Jõõpre Kooli eelarves, mille kinnitab Pärnu Linnavalitsus.

Lasteaias toimub õppe- ja kasvatustöö eesti keeles.

Jõõpre Kooli Lavassaare Lasteaed on 2-liitrühmaline lasteaed, kus lapsed on jaotunud 1,6.a.-4.a. ja 4.a.-7.a. vanuse järgi rühmadesse. Rühmadel on nimetused: Nöpsikud ja Klaabud, mida kasutatakse rühma kujunduses sümbolitenä.

Lavassaare Lasteaed on lastele avatud 06.30 – 18.00.

Lavassaare Lasteaed on lapsest lähtuvate põhimõtete ja ideede järgi töötav lasteaed. Lapsest lähtumine tähendab lapse oma kultuuril, kogemustel ja tegevusel põhinevat õppimis- ja õpetamisprotsessi. Õppimist suunavateks teguriteks on lapse enda aktiivsus, tegusus, elamuslikkus ja mäng. Oluliseks märksõnaks lapsest lähtuvas õppes on õpetamine läbi positiivse eduelamuse, mis toimub läbi mängu. Mängulises õppes peame oluliseks erinevate meelte rakendamist ja lapse usaldamist õppijana. Oluliseks on iseseisvus, teadmiste vastuvõtt, mis sisaldab valikuid, tundeid ja tõlgendamist. Õppimine ja teadmised liituvad teineteisega, kuna õppimine on võimalus hankida ja kasutada teadmisi. Õpetaja roll on mänguliseks tegevuseks soodsate tingimuste loomine, mis omakorda eeldab põhjalikku töö kavandamist ja läbimõtlemist, et tegevus oleks lapsele aktiivselt mõtestatud ja laps saaks tegevuses osaleda partneri rollis. Vähemoluliseks ei saa pidada õpi- ja kasvukeskkonda. Mängulise õppe üks põhimõtteid on erinevate ruumide kasutus tegevustes, et tagada lastele võimalikult palju liikumist ja aktiivsust tegevuses. Mängulises õppes on laps aktiivne teadmiste vastuvõtja, kes õpib tegutsemise ja oma kogemuse kaudu.

Õppetegevusteks ja vabaks tegevuseks on lasteasutuses võimalik kasutada spordi-muusikasaali ja oma mängurühma ruume. Lasteaeda ümbritsev õueala võimaldab õppe- ja kasvatustegevusi läbi viia vahetus looduses.

Muusika- ja liikumistegevusi viivad läbi lasteaia muusika- ja liikumisõpetajad. Lasteaijal on oma logopeed ja kelle abiga toimub erivajadustega laste toetamine.

Lavassaare Lasteaed juhindub koolieelse lasteasutuse seadusest, põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest, kohaliku omavalitsuse korralduse seadusest, teistest õigusaktidest ja oma põhimäärusest.

Lavassaare Lasteaia missioon ja visioon on:

- Lavassaare Lasteaed on edukalt toimiva võrgustikutöö, kvaliteetse ning turvalise õpi- ja kasvukeskkonnaga alushariduse pakkuja.
- Meie lasteaiast suundub kooli uudishimulik, rõõmsameelne, loov ja avatud ning teistega arvestav laps.

2. ÕPPEKAVA TAOTLUSED

Lavassaare Lasteaia õppekaval on:

- avatuse taotlus – õppekava on pidevas uuenemises, kaasates sellesse protsessi lapsevanemaid ja õpetajaid;
- turvalisuse taotlus – koostöös lastevanematega ja kaasatud spetsialistidega toetatakse lapse füüsilist ja psüühilist heaolu;
- arendav taotlus – lapsest lähtuva õpi- ja kasvukeskkonna loomine, et toetada kõiki laste arengu aspekte;
- õpetav taotlus - lasteaia lõpetamisel on lapse edukal iseseisva toimetulekul ja edasijõudmisel nii koolis kui ka igapäevaelus suur roll;
- mängulisuse taotlus – toimub mänguliste tegevuste kavandamine, laps ei taju õppimist kui sellist, õppimine toimub läbi praktilise kogemise ja tegevuse;
- individuaalsuse taotlus – õppesisu on jaotatud vastavalt laste vanusele ja vajadustele, uute teadmistega tutvumisel on lapsele lähtekohaks tema eelnevad kogemused ja teadmised;
- sõltumatus taotlus – õppemeetodite, teemade ja vahendite valikul on õpetajal valikuvõimalus ja vabadus;
- lõiminguline taotlus - õppesisu esitatakse tegevuste vahelises lõimingus;

Õppekava on koostatud lapsest lähtuvalt ja suunatud lapse arenemisele ja kasvamisele kui põhiprotsessile lasteaias;

3. ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse EESMÄRGID, PÕHIMÕTTED JA SISU

Õppekasvatuse protsessi üldeesmärk on lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodu ja lasteaia koostöös.

Õppe- ja kasvatuse protsessi üldeesmärgist lähtuvalt toetab lasteaed lapse kognitiivset, füüsilist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, mille tulemusel kujuneb lapsel:

- 1) terviklik ja positiivne minapilt ning ümbritseva keskkonna mõistmine;
- 2) otsustus- ja vastutusvõime;
- 3) oskus mõista häid käitumistavasid ja nende vajalikkust igapäevaelus;
- 4) enesevalitsemise ja koostöö oskus;
- 5) kehaline aktiivsus ja arusaam oma tervise hoidmise tähtsusest;
- 6) õpihuvi- ja tegutsemisoskused;

Õppe ja kasvatustegevused toimuvad:

mängu kaudu – mäng on koolieelses eas lapse põhitegevus, mis toetab isiksuse terviklikku arengut ning võimaldab lapsel ümbritseva maailma sügavama tunnetuse kaudu omandada

mõtlemis- ja probleemilahendamisoskusi, eneseväljendamis- ja suhtlemisoskusi ning samuti empaatiavõimet ja iseseisvust jms;

vastavuses lapse arengu ja individuaalsusega – iga lapse arengu ja õppimise soodustamiseks on vaja õppe- ja kasvatustegevusi individualiseerida, sest kõik lapsed on ainulaadsed, erinedes suuresti nii võimete kui arengutempo poolest;

lõimitult – lapse tunnetus on koolieelses eas valdavalt terviklik ja see väljendub praktilise tegevuse kaudu, mistõttu on oluline rajada õppe- ja kasvatusteprotsess erinevate valdkondade teadmisi lõimivatele tegevustele;

Õppetöö kavandamine on laste süsteemse ja järjepideva arendamise aluseks ning see toimub nädalaplani alusel, mis on koostatud lasteaia õpetaja poolt õppekavast lähtuvalt. Õppe- ja kasvatustegevusi viiakse läbi teemaõppe kaudu, rühmaõpetajal on vabadus valida temaatikat, mille kaudu tegevusi kavandada ja teadmisi omandada. Õpisisu on jagatud tegevuste kaupa, igale nädalale annab oma näo” päevasõna- nädalasõna “kasutamine, mis omakorda aitab erinevaid tegevusi omavahel lõimida. Lasteaias käsitletakse ainetevahelisi seoseid tegevuste

lõiminguna. Lõiminguna mõistetakse kavandamisel seoseid teema ja nädala lõikes ning seoseid ühe päeva tegevuste lõikes.

Lõimitakse järgmisi tegevusi:

- Vaatlemine ja uurimine
- Kuulamine ja kõnelemine
- Lugemine ja kirjutamine
- Võrdlemine ja arvutamine
- Muusikaline tegevus
- Liikumistegevus
- Kunstiline tegevus

Lähtuvalt laste vanusest ja arengutasemest saavutatakse loetelus olevate tegevuste kaudu nädalaks püstitatud eesmärgid. Toimib järjepidevuse printsiip. Lõiminguliste tegevuste abil korratakse eelnevalt omandatud teadmisi. Õpisisu toetab lisaks eelnevale tervist edendava temaatika materjali jaotus õppekavas. Õpisisu vanuseline ja kuude lõikes jaotus toetab õpetamise printsiipide: lähemalt – kaugemale ja üksikult üldisele.

Õppe- ja kasvatustegevuste sisu on eraldi välja toodud koos laste eeldatavate tulemustega tegevuste lõikes ainekavades õppekava lisadena.

4. ÕPPE- ja KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS

Õppe- ja kasvatustegevuse korraldamisel arvestatakse rühma päevakava, mis määrab vastavalt laste eale päevarütmi, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ja õpetajate kavandatud õppe- ja kasvatustegevused.

Õppe- ja kasvatustegevuse korraldamisel toimub tegevuste kavandamine 01. septembrist kuni 31. maini. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldamine toimub nädala kaupa. Nädala planeerimisel on aluseks õppe- ja kasvatustegevuste sisu jaotus laste vanuste ja kuude lõikes.

Õppe- ja kasvatustegevusi viiakse läbi üksteisega lõimitult mängulise õppe kaudu. Nädala planeerimisel kavandatakse õpetajate poolt põhitegevusi, mille kaudu omandavad lapsed uusi teadmisi ning lõimitud tegevusi, mille kaudu korratakse eelnevaid teadmisi. Teema valikul on õpetajatel vabadus valida loov lähenemisviis nädala planeerimiseks pädevusi arvestades. Tegevuste kordade arv nädalas on pedagoogilise nõukogu otsusega kinnitatud, õpetajatel on vabadus otsustada milliste tegevuste kaudu nädala jooksul eesmärgid saavutatakse. Vastavalt pedagoogilise nõukogu otsusele pannakse tutvumiseks välja lastevanematele.

Suvisel perioodil, 01. juuni-31. august, ei toimu lasteaias tegevuste kavandamist. Toimub eelnevate teadmiste kordamine õuetegevustes.

5. LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED NING KORRALDUS

5.1 Lapse arengu jälgimine

Lapse individuaalse arengu jälgimine on osa igapäevasest õppe-ja kasvatustehingust, mille käigus kogutakse informatsiooni lapse arengu erinevatest valdkondadest. Selgitatakse välja lapse baasoskused/teadmised, tema tugevad küljed ja toetatakse nendele oma igapäevatoos, et tagada lapse edutunnetus.

Kõikide laste arengut kirjeldatakse, analüüsitakse ja hinnatakse kaks korda aastas ning tulemused fikseeritakse laste arengulehtedel. Kogutud informatsioon on aluseks teabe pakkumisel lapsevanemale arengueestluse käigus. Vajadusel sõlmitakse kokkuleppe arendustööks õpetaja ja lapsevanema vahel.

Põhimõtted:

- lapse arengu hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused;
- lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt;
- arengu kirjeldamisel, analüüsimisel ja hindamisel peetakse silmas lapse arengut tervikuna;
- hindamise meetodite valikul lähtutakse lapse individuaalsetest vajadustest ja arengutasemest;
- laste arengu hindamisprotsessi kaasatakse lapsevanemad

Meetodid:

- sõimerühmade laste psühholoogilis- pedagoogiliseks hindamiseks kasutatakse J. Strebeleva poolt välja töötatud meetodikat;
- valmisolekut kooliks hinnatakse sügisel logopeedi poolt koostatud lugemiseelduste uuringuga, aasta jooksul kasutatakse H. Kivipõllu koostatud koolivalmiduse materjale ning kevadel E. Kikase joonistamise testi;
- laste kõne- ja suhtlusoskust jälgitakse ja hinnatakse Mac Arthuri suhtlemise arengu testi ja logopeedide ühingu poolt välja antud teste kasutades;
- tunnetustegevuste hindamisel kasutatakse nii Luria mälu testi, sündmuste järjestamist seeriapiltide järgi, mõistete võrdlemist, piktogramme, klassifitseerimist, Kogani testi;
- meetoditena on kasutusel ka vaatlus, intervjuu, vestlus, küsitlus, videovaatlus, tähelepanekud, laste tööde analüüs;
- laste peenmotoorseid oskusi jälgitakse ja hinnatakse rootslaste motoorse arengu hindamise meetodikat kasutades

Laste arengu jälgimise ja hindamise ajaline jaotus:

September

- kohanemisperoodi jälgimine sõimerühmas (“valu” üleminek kodust lasteaeda)
- lapse eakohase kõne ja suhtlusoskuse küsimustiku täitmine sõimerühma lastevanematele
- küsimustike ja ankeetide täitmine uute lastevanematega

Oktoober

- lugemisoskuse eelduste väljaselgitamine 6 – 7 aastaste laste koolivalmiduse tasemega tutvumiseks H. Kivipõllu materjali põhjal (optiline tajumine, tähtede ja numbrite tundmine, häälikuanalüüs, hääldusvigade tajumine, foneemikuulmine ja elementaarne lugemisoskus, mõtlemisoskus, grammatiliste konstruktsioonide mõistmine ja kopeerimisoskus)

November

- sõimerühmades väikelaste peenmootorsete oskuste väljaselgitamine (käeliigutuste täpsus ja sihipärasus, silma ja käe koostöö, kahe käe koostöö, vahendite hoid ja käsitsemine)
- kokkuvõtted koolieelikute testidest ja vestlused lapsevanematega

Jaanuar

- joonistamine, kujutavate tegevuste algoskuste väljaselgitamine (2-3-aastased)
- joonistamiseelduste taseme väljaselgitamine, esemelise joonistamise olemasolu (3-4 aastased)
- ülesande vastuvõtmine ja mõistmine, esemelise joonistamise taseme määramine (4-5 aastased)

Veebruar

- loogilise mõtlemise, jutustamisoskuse väljaselgitamine eri vanustes: (seeriapildid-üksikpiltidest tervikliku seeria koostamine, sündmuste loogiline järjekord, fantaasia, eneseväljendus ja sõnavararikkus, mõtlemise, tähelepanu ja tajude iseärasused)

3 - 4- aastased	3 pilti
4 - 5- aastased	3 - 4 pilti
5 - 6- aastased	4 - 5 pilti
6 - 7-aastased	5 - 6 pilti

Märts

- joonistamise testi (E.Kikas) läbiviimine koolieelikutele (näitab laste suutlikkust rakendada lasteaias õpitut; oskust kasutada oma teadmisi erinevate ülesannete lahendamisel)
- lapse arengu hindamiselehtede täitmine
- arenguvestlused

Mai

- arenguvestlused kõikides rühmades
- arenguvestlustest kokkuvõtete tegemine kõikides rühmades

5.2 Kasvumapi koostamine

Lapse arengu jälgimine on pidev aastaringne protsess, mis kajastub lapse individuaalsel arengukaardil. Materjalide kogumine arengumappi/ kasvumappi toimub õppeaasta jooksul.

2 –3-aastased

Kohanemine rühmas

- lahkub vanematest raskusteta
- ei klammerdu vanemate külge
- tegutseb kohanemisperioodil nii iseseisvalt kui aktsepteerib õpetajate pakutud abi
- palub abi, kui seda tõesti vajab (oskab küsida abi)
- eelistab mõnda mängukaaslast teistele
- oskab asju kaaslastega jagada
- küsib luba, et kasutada asju, mis kuuluvad teistele
- algatab suhtlust teise lapsega
- kaitseb ennast nii füüsiliselt kui ka emotsionaalselt
- räägib endast ja oma perekonnast

3- 4aastased

- sooritab nõutud tegevusi kindlas järjekorras
- oskab küsida abi ja seda ka teistele pakkuda
- kirjeldab ennast
- jutustab oma perest (ema, isa, vanaema, vanaisa, õde, vend, poeg, tütar – nende rollid)
- räägib pere traditsioonidest
- arvestab teistega- saab aru teiste tunnetest (nali, ebaõnnestumine)
- osaleb koostegevuses
- tegutseb kaaslastega kõrvuti ilma neid segamata
- ei kanna kaaslaste peale viha
- suhtlemisel täiskasvanutega (õpetajad, vanemad) positiivne hoiak
- võtab teiste asju siis, kui selleks luba küsinud

4- 5-aastane

- kirjeldab ennast
- jutustab oma perest ja peretraditsioonidest
- teab, mis tööd teevad tema vanemad
- mõistab ja respektseb endast erinevaid inimesi (vastassugu, puuded, muud erivajadused)
- kasutab erinevustest rääkides sobivaid sõnu
- teistega jagamine- annab oma mänguasju ka teistele
- teistega arvestamine – saab aru teiste tunnetest, aitab teisi hädas
- otsib täiskasvanu heakskiitu (vajab tunnustamist, kui on midagi positiivst korda saatnud)
- eelistab teiste laste seltsi täiskasvanute omale
- antaseerib (võib mõningaid asju välja mõelda)
- räägib hiljutistest sündmustest /kogemustest
- lõpetab ebasobiva käitumise ühekordse meeldetuletuse peale

5 – 6-aastane

- sooritab nõutud tegevusi kindlas järjekorras ja rahulikult
 - ootab oma järjekorda ja kaaslast
 - oskab küsida abi ja on valmis seda ka teistele osutama
 - mõistab ja aktsepteerib erinevaid inimesi
 - mõistab ja aktsepteerib erinevaid olukordi
-
- täidab palveid segadust tekitamata
 - peab kinni kokkulepetest
 - omab mitut sõpra, võib olla ka üks eriline sõber
 - kiidab, toetab või abistab teist last
 - konfliktide puhul kasutab otseste tegude asemel sõnu

6 – 7-aastane

- otsib (vajab) suuremat iseseisvust
- saab iseseisvalt teiste lastega sõbraks
- pakub ennast teistele appi
- lahendab püsivalt rasketes (keerulistes) olukordades tekkinud probleeme
- peab lugu endast ja teistest
- oletab põhjuseid teiste tunnete kohta
- hoiab ja kaitseb endast väiksemaid ja nõrgemaid

Mängu ja grupitöö oskused erinevas vanuses.

- Mängib ainult oma asjadega, vaatab teiste laste mängu, mängib paralleelselt teiste lastega, aga oma asjadega, mängib grupis, pääseb (haakub, sulandub) käimasolevasse mängu, saab käimasolevas mängus rolli, suudab lahendada mängus rahulikult konflikte
- mängib eakohaselt
- mängib üksi
- mängib teise lapse kõrval, temaga vähe või üldse mitte suheldes (paralleelne mäng)
- võtab kuulda õpetaja soovitusi koos kaaslastega mängimiseks
- osaleb ühistevustes
- mängib ja suhtleb eakaaslastega
- algatab vestlust
- teeb edukaid mitteverbaalseid katseid mängu algatamiseks
- ühineb teiste mänguga kui kutsutakse või küsib: “Kas ma võin mängu tulla?”
- innustab teist last mängima
- jagab enda ja aktsepteerib teiste ideid mängus
- tal on oma parimad sõbrad
- võtab osa ühisest mängust ajal, mil lapsed saavad tegevusi vabalt valida
- võtab aktiivselt osa erinevatest tegevustest ja mängudest – klotsid, loovmäng, käeline tegevus, lauamängud jne
- suunab end ise, on motiveeritud õppija (mängija) näit materjalide leidmisel või tegevuste valikul üles initsiatiivi
- hakkab nutma, kui teda mängus segatakse
- protesteerib, kui tahetakse mänguasju käest ära võtta
- loovmäng on sarnane tegelikkusega

- võtta mängus endale erinevaid rolle
- konfliktide puhul kasutab otseste tegude asemel sõnu
- mängib koos teise lapsega lihtsamaid lauamänge
- ühineb teiste laste ühise mänguga, kus tehakse koos otsuseid, määratakse rolle ja peetakse kinni reeglitest

6. ERIVAJADUSEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Erivajadustega lasteks nimetatakse lapsi, kes erinevad eakaaslastest oma võimetelt, kultuuriliselt või sotsiaalselt taustalt või isiksuseomadustelt sedavõrd, et vajavad oma arengupotentsiaali realiseerimiseks keskkonna ümberkorraldamist (kohandatud õpikeskkond).

Koolieelses eas avalduvaid erivajadusi nimetatakse **arengulisteks erivajadusteks**, Arenguline erivajadus võib olla nii **mahajäämus** eakohasest tasemest (arengupuue) kui ka **andekus** mingis arenguvaldkonnas. Mõlemal juhul on vajalik lisatöö õpetajate, spetsialistide ja lapsevanema poolt, et luua võimetele vastavad keskkonna tingimused.

Lavassaare lasteaias on erivajadustega lasteks *valdavalt* need lapsed, kellel esinevad kõne- ja keele arenguga seonduvad puuded ja/või segatüüpi spetsiifilised arenguhäired. Nimetatud erivajadusest tulenevalt saab lasteaed pakkuda **kõneravi** ja **individuaalset lähenemist**.

Kõne ja keele arenguga seonduvad erivajadused (kommunikatsioonipuuded).

- Keelepuuded:
 - vormipuuded (häälikute asendamine, segistamine, agrammatism)
 - sisupuuded (kõne tajumine ja mõistmine)
 - keelepuuded e pragmaatikapuuded (sisulised eksimused keelevahendite kasutamisel mingis olukorras)
- Kõnepuuded:
 - hääle- ja artikulatsioonipuuded
 - kõne voolavuse puuded (n kogelus)
 Lisaks kaks- ja mitmekeelsed lapsed.

Spetsiifilise arenguhäiretega laste puhul võivad lisaks kõnele olla kahjustunud ka teised arenguvaldkonnad (mootorika, kognitiivsed funktsioonid jne), kusjuures ükski neist ei domineeri. Tähelepanu vajavad ka need lapsed, kes on pedagoogiliselt hooldamata (õpetamata) või kasvanud arengut pärssivates sotsiaalsetes oludes. Sageli tulenevad erivajaduse põhjused just sotsiaalsest taustast, sotsiaalse andekuse eripärast või kasvatuslikust erivajadusest.

Erivajadustega laste abistamise ja arendamise töökorralduslikud tasandid.

Erivajadusega lapse jaoks ei pruugi õppekava alusel läbiviidav õppe-kasvatustöö olla sobiv. Et toetada lapse võimetekohast ja mitmekülgset arengut ja võimaldada tal *jõukohaselt* osaleda

õppe- kasvatustöös on kõige olulisem tugineda lapse arengulisele vanusele ja seada jõukohased eesmärgid.

Paikuse lasteaias on erivajadusega lapse arengu toetamine meeskonnatöö. Meeskonnatööd koordineerib lasteaia logopeed.

Erivajadusega lastega töötamise (neile abi ja toe pakkumine) süsteem on **kolmetasandiline**, kus iga eelnev tasand loob pinnase järgneva tasandi tõhusamaks toimimiseks.

I tasand

Märkamine ja esialgne toetamine; varajane sekkumine.

- erivajadusega lapse **õigeaegne märkamine**, mille sisuks on
 - ülevaate saamine rühma eripäradest
 - võimaliku mahajäämuse või andekuse õigeaegne avastamine
- erivajaduse **määratlemine**, mille käigus arutletakse
 - millisel määral **erineb** lapse arengutase eakaaslaste arengutasemest
 - missugused on konkreetse rühma/ lasteaia(keskkond) **võimalused** ja inimeste (rühmaõpetajate, õpetajaabide) **oskused** laste erinevusi märgata ja neid arvestada
 - erivajaduse **iseloому** väljaselgitamine: **ajutine*** või **püsiv**
- **võimaluste leidmine** erivajaduse/probleemi/raskuse ennetamiseks, korrigeerimiseks
- **lapsevanema (-te) kaasamine** probleemi lahendamisse
- **arendustööga alustamine** / esialgne toetamine/

I tasandil toimub nn **varajane sekkumine*** so arenguliste erivajadustega laste võimalikult varajane märkamine (vanuses 0-3)

I tasandi valdavalt rühmasiseses töös on olulisim osa **õpetajate ja õpetajaabide suhtumisel** erivajadustesse, erivajadusega lapsesse, sealhulgas **suutlikkusel märgata ja soovis toetada** teistest erinevat last.

Senisest enam tähtsamaks peaks muutuma **õpetajaabi** roll ja osalus lastega tehtavas töös, mis omakorda võimaldab pakkuda lastele tegevustes efektiivsemat individuaalset juhendamist .

II tasand

Täpsem vajaduste väljaselgitamine, nõustamine.

Kui **esialgse** laste arengu analüüsimise põhjal selgub, et mõne lapse arengutase **erineb väga oluliselt** ülejäänud laste tasemest, toimuvad **täiendavad uuringud**, mille käigus hinnatakse konkreetse lapse arengutaset täpsemalt:

- kõne- ja keelearengu probleemidega lastega viib süvendatud kõneuuringud läbi lasteaia töötav logopeed ning vajadusel alustab lapsevanema nõusolekul lapsega **kõneravi**
- raskemate ja keerulisemate juhtumite puhul kaasatakse **erispetsialiste** väljapoolt lasteasutust (psühholoog, eripedagoog, eriarstid, perearst, sotsiaaltöötaja jt)

Enne erispetsialistide kaasamist toimub vajadusel täpsustav rühma-ja /või lasteaiasisene lisateabe kogumine konkreetse lapse kohta (korduv ja täpsem lapse käitumise vaatlus

erinevates tingimustes, last ja tema kasvukeskkonda puudutava lisateabe kogumine, lapse võimete ja oskuste uuring.

Rühmaõpetaja poolt **eelnevalt** kogutud teave (lapse iseloomustus ja/või arengumapp ja/või vaatluskaart) edastatakse lapsevanema vahendusel lisauuringuid tegevale spetsialistile.

Täpsustava hindamise tulemuseks on nende arenguaspektide väljaselgitamine, mille osas konkreetse lapse arengutase **erineb** eakohasest, tuuakse välja lapse tugevad ja arendamist vajavad küljed. Iga spetsialisti kokkuvõtte ja **soovitused** arendustöökõks võimaldavad arengukeskkonda lapse vajadustele sobivamaks muuta.

Kõik last puudutavad küsitlused, vaatlused, uuringud viiakse läbi ainult lapsevanema nõusolekul.

Täpsustava hindamise kokkuvõtetest lähtuvad meeskonnaliikmete edasised tegevused (arendustöö jätkamine samal või tõhustatud viisil, täiendavate uuringute soovitamine ja teostamine, ettepanek nõustamiskomisjoni suunamiseks vm)

- **nõustamine arenguvestluse vormis:**
 - perele ja teistele, kes lapsega tegelevad, antakse ülevaade kogunenud teabest lapse kohta (vanema nõusolekul) ja toetatakse selles orienteerumist,
 - kirjeldatakse võimalikult täpselt lapse arengutaset ja selle erinevust eakohasest,
 - arutletakse lapse ning pere **vajaduste** ja lasteaias olemasolevate **võimaluste** üle last abistada,
 - arendustöö jätkamine samal või tõhustatud viisil,
 - vanemate **kaasamine** lapse arengut puudutavasse otsustamis – ja vastutamisprotsessi

Arvestama peab ka asjaoluga, et võib tekkida olukord, kus lapsevanem ei pruugi tahta oma lapse erivajaduse **esiletõstmist**.

- vajadusel erivajadusega lapse suunamine **nõustamiskomisjoni**, kes konkretiseerib eriabi vormi ja mahu ning suunab vajadusel lapse tema arengust lähtuvalt sobivasse erilasteaeda/rühma. Nõustamiskomisjoni suunatakse ka koolipikenduse* taotlejad/saajad.

III tasand

Lapse arengutasemele vastav õpetus e. sekkumine.

Kogutud teabe põhjal leitakse erivajadusega lapsele ja perele sobiv **sekkumise** viis. Arengukeskkonna kujundamisel arvestatakse last uurinud spetsialistide ja/või nõustamiskomisjoni soovitusi ning lapsevanemete soove ja arvamusi.

Lavassaare Lasteaed kui tavalasteaed võimaldab (saab võimaldada) erivajadusega lapsele kõneravi ja individuaalset lähenemist.

Individualiseerimise võimalusteks on

- individuaalne lähenemine rühmaõpetajate ja õpetajaabide poolt ning tegevuste individualiseerimine ja diferentseerimine, õppe-kasvatustegevuse kohandamine erivajadusega lapse jaoks

- koostöö lasteaia logopeediga (lapse kõne kui peamise suhtlusvahendi kujundamine, arendamine ja vajadusel korrigeerimine)
 - koostöö muusikaõpetajaga (huvi äratamine muusika, selle kuulamise ja musitseerimise vastu; mitmekesiste positiivsete muusikaliste impulsside pakkumine loovaks tegevuseks, suhtlemiseks, eneseväljenduseks; rütmi- ja kuulumistaju arendamine)
 - koostöö liikumisõpetajaga (liikumisaktiivsuse stimuleerimine ja soodustamine, kinesteetilise ja ruumitaju ning koordineerimise arendamine)
 - koostöö tervishoiutöötajaga (regulaarsed läbivaatused, mille käigus kontrollitakse laste pikkust, kaalu, vererõhku, silmi, kõrvu ja hammaskonda; vajadusel esmaabi ja suunamine perearstile, eriline tööloolik allergikutega)
-
- vajadusel individuaalse arenduskava (**IAK**) koostamine koolipikenduse saajatele, andekatele ja raskemate kahjustustega (sünnieelsed, -aegsed, või -järgsed kahjustused) lastele, kes vajavad süsteemset, pikemaajalist ja puudespetsiifilist sekkumist.
 - lapsevanemate pedagoogilis-psühholoogiline nõustamine ja juhendamine ning julgustamine oma lapsega teadlikult tegutsema

Võrdselt toetamist vajavad nii andekad kui ka arengus mahajäänud lapsed. Õigeaegse sekkumisega ennetatakse käitumis- ja suhtlemisraskusi. Mida varem lapse erivajadusi märgatakse, kirjeldatakse ja arendustööd alustatakse, seda paremad on lapse võimalused toime tulla igapäevaelus ja koolis. Samas ei tohiks erivajadustega laste individuaalne abistamine takistada teiste laste tööd.

Erivajadustega lastega töö põhimõtteks Lavassaare lasteaias on: arendada eelkõige seda, milleks lapsel on eeldusi, tema tugevaid külgi, et seeläbi saavutada maksimaalne areng ja eduelamus.

Käesolev juhendmaterjal määratleb erivajadustega lastega tehtava töö suunad ja põhisisu Lavassaare lasteaias, samas aga ei määra järgalt kindlaks tööviise ega meetodeid õpetajate jaoks ning jätab võimaluse konkreetsele rühmale (õpetajale) ise välja töötada sobivad lahendused tööks erivajadustega lastega.

7. LAPSEVANEMATEGA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Eesti Vabariigi haridusseaduse § 24 kohaselt omandatakse alusharidus põhiliselt kodus ning selle eest vastutavad vanemad või neid asendavad isikud. Perekondlikku kasvatust toetavad ja täiendavad koolieelsed lasteasutused.

Lapsevanematel ja lasteaia personalil on ühine vastutus lapsele soodsa arengukeskkonna loomisel, tema arengu, kasvu ja õppimise toetamiseks. Kodu kasvatuspõhimõtete tundmine on aluseks lasteaia õpetajale lapse kasvatuskäitumise hindamisel ja rühma tegevuskava koostamisel. Ainult omavahelises aktiivses koostöös suudavad kodu ja lasteaed luua tingimused, kus kavandatud tegevused ja ühine lähtekoht annavad soovitud tulemusi.

Koostöö lapsevanematega eeldab partnerlussuhete loomist. Partnerluse põhimõtetest lähtuva koostöö tunnusteks on:

- koostöövormide mitmekesisus, mis lõimub erinevate vajaduste ja võimalustega,
- lapsevanemate omavaheliste kontaktide soodustamine,
- lapsevanemate kompetentsusesse ja vastutusse tõsine suhtumine,
- abivalmidus probleemide lahendamisel,
- huvitavate mõtete ja ettepanekute vastastikune vahetamine,
- lapsevanemate hea enesetunne lasteaias.

Koostöö esmaseks oluliseks tunnuseks on toimiv rühmatasandi meeskond, kes arvestab lapsevanemate arvamuste ja soovidega ning suhtleb nendega usalduslikult ja mõistvalt. Seetõttu väärtustame oma lasteaia meeskonnatööd ja lähtume rühma meeskondade moodustamisel töötajate arenguvestluste tulemustest ning lapsevanemate soovidest. Lisaks eelnevale peame oluliseks lasteaia töökorraldust, mis toetab partnerluse teket koostöös, lasteaia hinnatud väärtusi ning personali ametialaseid oskusi.

Partnerluse põhimõtted koostöös lapsevanematega on:

- **usaldus** – komplekteerime erialaselt kompetentseid rühma meeskondi ja võimaldame meeskondadel pidevat professionaalset enesearendamist, et mõista lapsevanemate kasvatusväärtusi;
- **konfidentsiaalsus**- peame lubamatuks igasuguse meie usaldatud info levitamist;
- **austus ja lugupidamine**- väärtustame iga perekonna erinevaid võimalusi, mis ei pruugi kokku langeda meie nägemusega;
- **dialoog**- peame väga oluliseks teise poole arvamuste kuulamist ja üheskoos lahenduse leidmist;
- **kuulamine**- iga lapsevanema poolt väljaöeldud mõte on meie jaoks oluline, näitame selle vastu üles huvi ja usalduslikkust;
- **avatus**- väärtustame mõlema poole avatust suhtlemisel.

Lasteaia tutvustamine lastevanematele toimub:

- **uute lastevanemate koosoleku kaudu** – toimub meeskondade tutvustamine ja tutvumisankeedi täitmine lastevanemate poolt; võimalusel kutsutakse koosolekule esineja, kes tutvustab lastevanematele lasteaia kohanemist;
- **lasteaia kodulehekülje kaudu** – koduleheküljel on esitatud lasteaia missioon, visioon, lasteaia dokumentatsioon, lasteaia meeskond, õppekava lühitutvustus ja pildigalerii lasteaia tegevustest, uudiste nurk ja õpetaja soovitude nurk ning tagasiside saatmise võimalus;
- **lasteaia kodukorra kaudu** – toimub lastevanemate kurssi viimine lasteaia töökorraldusega, tutvustatakse kodukorra põhimõtteid;
- **tegevuste videoanalüüsi kaudu** – õppeaasta jooksul toimub igas rühmas vähemalt üks avatud tegevus, mida filmitakse ja näidatakse lastevanematele, selgitades õppe- ja kasvatusgevuse läbiviimise põhimõtteid;
- **Lavassaare vallalehe kaudu** – kohalikus ajalehes ilmuvad vähemalt 4 x aastas lasteaia elu-olu tutvustavad artiklid;
- **koostööpartnerite kaudu** – lapsed esinevad Lavassaare valla poolt kavandatud üritustel
- **kodukülastuste kaudu** – lastevanemate soovil külastavad õpetajad lasteaeda tuleva lapse kodu, kus õpitakse vastastikku tundma kasvatusväärtusi.

Hindamisalane koostöö lastevanematega toimub:

- **juhtkonna poolt väljatöötatud tagasisidestamisüsteemi kaudu** – selgitatakse välja lapsevanemate ootused lasteaiale ja rahulolu lasteaiaiga;
- **arenguestluste kaudu** – positiivses miljöös saavutatakse ühised kokkulepped lapse edasiseks heaks käekäiguks ja arenguks, lähtepunktiks lapse tugevused;
- **kodulehekülje kaudu** – igal lapsevanemal on võimalus anonüümselt avaldada arvamust lasteaia toimuvast;
- **vestluste kaudu** – igapäevast infovahetust väärtustatakse ja seda rakendatakse töös;
- **hoolekogu kaudu** – hoolekogul on iseseisev roll oma tegevuse kavandamisel ja koordineerimisel.

Pedagoogiline koostöö lastevanematega toimub:

- **nädalaplaani kaudu** – rühma stendile on iga nädala esmaspäeval välja pandud lapsevanematele tutvumiseks nädalaplaan, et toetada vanemaid lapse arendamisel ja õpetamisel.
- **infostendide kaudu** – lastevanematele edastatavat infot vahetatakse stendidel pidevalt ja juhitakse lapsevanemate tähelepanu info muutumisele, info on lapsevanemale soovitusliku iseloomuga;
- **lastevanemate koosolekute kaudu** – igal sügisel tutvustatakse lastevanematele õppeaasta põhimõtteid, eesmärke ja tegevuste kavandamise ja läbiviimise põhimõtteid; kevadel tehakse kokkuvõtted õppeaastast ja tutvustatakse lastevanematele;
- **rühma tegevuskava koostamise kaudu** – rühma tegevuskava koostamisel arvestatakse lastevanemate soovide ja ettepanekutega;
- **näituste kaudu** – iga rühm leiab õppeaasta alguses variandi, kuidas tutvustada lastevanematele lasteaia tehtavaid töid;
- **ürituste kaudu** – lastevanemate koosolekule ja üritustele edastatakse personaalsed kutsed, tagamaks lapsevanema huvi ja osalemine üritustel, ürituse kavandamisel ja läbiviimisel mõeldakse lapsevanema aktiivse osaluse ja rolli üle; väärtustatakse iga rühma panust ühisürituste korraldamisel;
- **igapäevatöösse kaasamise kaudu** – võimaldatakse lastevanematel osaleda igapäevatöös, asendades näit. ülemajalisel koolitusel olevaid õpetajaid või õpetaja abiseid;
- **lastevanemate nõustamise kaudu** – organiseeritakse lastevanemate soovil lühikoolitusi neid huvitavatel teemadel.

Motoks lastevanematega suhtlemisel on: iga laps ja lapsevanem on lasteaiale oluline.

8. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

Lavassaare lasteaia õppekava on dokument, mis on pidevas arenemisprotsessis ja seda täiendatakse sisehindamise tulemustest lähtuvalt. Õppekava vaadatakse üle pedagoogilises nõukogus 1 x õppeaastas. Õppekava parandus- ja muudatusettepanekuid võivad esitada kõik pedagoogilise nõukogu ja hoolekogu liikmed. Hoolekogule ja pedagoogilisele nõukogule tutvustatakse õppekavasse kavandatavaid muudatusi. Õppekava kinnitab direktor pedagoogilise nõukogu ettepanekul.

